

förbo

OKTOBER 2023 #3

REPORTAGET

**Kreativa grannar
på Marstrand**

FÖRBO INFORMERAR

**Knep för en
bra inomhus-
temperatur**

ENTREPRENÖRER

**Hund i arbete:
Hitta läckan!**

”

**Det är roligt
att närodlade
blommor har
fått sånt genom-
slag och att det
finns en stor
efterfrågan.**

VIOLA,
florist och inspiratör

Buketter som håller

Dags för säsongbyte

Nu plockar vi in det sista av sommaren från uteplats och balkong och tar plats i soffan med varm dryck och favoritfilten. Kanske efter en uppfriskande promenad i krispig natur?

En vanlig fråga när utetemperaturen börjar sjunka är hur det påverkar värmen inomhus. Just i brytpunkten mellan årstider behöver värmesystemet anpassa sig. Därför kan det vara lite ojämnt i början, utan att något är fel. När utetemperaturen stabiliserats ska det vara runt 20–21 grader inne i lägenheten, som kallast. Läs mer hur du själv kan påverka inomhusklimatet på sida 8.

I detta nummer får vi också en inblick i lusten att skapa, när vi hälsar på hos några av våra kreativa hyresgäster på Marstrand. Kanske blir du inspirerad av dem att ta tag i det där projektet du skjutit på? En idé är att haka på trenden "slow flowers"! Tips om hur du gör vackra arrangemang av torkade växter

och blommor hittar du på sida 10–11.

Under hösten är det dags för oss på Förbo att ta tag i alla svar från kundundersökningen – så att vi kan fortsätta att göra din kundupplevelse ännu bättre. Vi går igenom resultatet och planerar åtgärder efter vad som ger stor effekt. Framöver hoppas vi att du ska märka av våra ansträngningar!

Har du frågor eller ärenden när du oss som vanligt dygnet runt på Mina sidor via foerbo.se. Här kan du bland annat göra en serviceanmälan, se hyresavier, ställa frågor och få information från oss. I slutet av oktober kommer du även att kunna se köpoäng och söka lägenhet och parkering på Mina sidor. Inför det behöver du uppdatera dina eventuella sökbevakningar, till exempel om det är specifika områden eller lägenhetsstorlekar du är intresserad av. Mer information om det kommer. Vi önskar dig en härlig höst!

TREVLIĞ LÄSNIĞ

HAR ORDET

SOPHIE NYHUS,
områdeschef i Lerum

För ett tag sedan började jag mitt nya jobb på Förbos områdeskontor i Lerum. Jag ser verkligen fram emot att få vara en del av det engagerade teamet! Tillsammans arbetar vi för att våra hyresgäster ska trivas så bra som möjligt i sitt hem och i sitt bostadsområde.

TIPS! Ta gärna en extra titt att dina kontaktuppgifter på Mina sidor stämmer. Då när vi dig när vi behöver komma i kontakt med dig i något ärende.

Innehåll OKTOBER 2023 #3

6

ENTREPRENÖRER

En schäfer med ett uppdrag

Vattenläckor kan vara lite av ett detektivarbete att hitta. I Lindome tog Förbo till en lite ovanlig metod med gott resultat.

8

FÖRBO INFORMERAR

Bekvämt och hållbart inomhusklimat

Vi tipsar om vad du själv kan göra för att spara energi hemma.

NU OCH DÅ

Tollered 4-ever!

14

Eivor bor i en av Förbos äldsta fastigheter. Här växte hon upp på 1940-talet och berättar om hur det var förr.

FÖRBOBLADET Tidningen för dig som är hyresgäst hos Förbo. Utkommer fyra gånger per år.

FRÅGOR OM INNEHÅLLET
031-746 50 00
info@foerbo.se

REDAKTION
Tim Timborn och
Fredrik Kristenson, Förbo
Anna Brakander och Pernilla
Rejvik, Circus Reklambyrå

PRODUKTION
Circus Reklambyrå

OMSLAGSFOTO
Torkat är trendigt, igen!
Fotograf: Markus Andersson

TRYCK
Alfredssons

ANSVARIG UTGIVARE
Hanna Holmström Tomic

Skaparglädje på Marstrand

”
När jag har något i händerna kopplar jag av.

ANITA, kreativ hyresgäst

KREATIVA GRANNAR. På Marstrandsön och Koön bor hyresgästerna Anna-Stina, Anita och Jan. Förutom att bo på Marstrand har de alla något gemensamt: en konstnärlig ådra. Förbobladet har träffat de kreativa hyresgästerna för att prata om vad skapandet ger dem och vi får också se några av deras fantastiska alster.

Ett hörn i vardagsrummet får vara ateljé när Anna-Stina målar. Där sätter hon upp ett staffli och låter ljuset flöda in från balkongfönstret.

Målar tavlor och gillar art deco

ANNA-STINA, bor på Marstrandsön

ANNA-STINA HAR BOTT PÅ MARSTRANDSÖN och hos Förbo sedan sommaren 2021. Hon har en lägenhet med utsikt över hamnen.

– Området är jätte vackert och här trivs jag bra, säger hon när vi träffas på innergården för att prata om konst och skapande. Hon har tagit med sig en stor tavla.

– Den här tavlan har jag målat av från en bild av den italienska konstnären Modigliani som dog 1920. Jag tycker att hans tavlor ser aktuella ut än idag.

HON MÅLAR OFTA AV små bilder som hon ändrar lite eller målar stilleben som hon komponerar själv. Men roligast är att måla och rita kroki.

– Jag har varit intresserad av att måla sedan jag var 12 år, och när jag var 16 köpte jag min första tavla på en utställning. Jag ser saker i färg och form. I min lägenhet har jag mest second hand-möbler blandat med lite modernt.

– När jag målar har jag ibland lite svårt att komma igång. Bäst är det om jag är på en målarkurs i en grupp med andra människor. Jag känner en slags tillfredsställelse och stänger ute allt annat, berättar Anna-Stina.

Anna-Stina och Anita diskuterar konst över en kopp kaffe.

Ett av Anitas miniatyrhus föreställer Lasse Majas Krog.

Skapar miniatyrhus av byggnader på Marstrand

ANITA, bor på Koön

ANITAS SKÅNSKA KLINGAR FORTFARANDE, trots att hon bott länge hos Förbo på Körsbärgsgatan. Hon kommer från Simrishamn, men har bott på Koön i 45 år. Här har hon jobbat som frisör med egen salong och hon har också suttit i kassan på Coop.

– Som frisör lär man känna alla och folk förstod mig när jag satt i kassan på Coop, även om jag pratar skånska, säger hon med ett skratt. Jag älskar att bo här och att kaja är härligt, alltså att gå på kajen.

ANITA HAR ALLTID HÅLLIT PÅ med handarbete och stickat, broderat eller virkat. Men miniatyrhusen i lera började hon med så sent som julen 2022.

– Jag fick lera från en keramikerkonstnär som gjorde först ett fat. Sedan började jag med miniatyrhusen. Först fästningen, sedan färjan och därefter husen på Marstrandsön. Och nu är jag fast!

NÄR ANITA SKAPAR SINA MINIATYRHUS, eller håller på med handarbete, fungerar det som avkoppling. Hon sitter vid en bänk i sovrummet när hon formger sina miniatyrhus. Där har hon perfekt utsikt över området.

– Det skulle vara kul att ställa ut någon gång. Jag har egentligen inte tagit tag i det, men jag tror på djungeltelegrafan, så det är säkert på gång! ■

TEXT Liza Egbuna
FOTO Markus Andersson

Snickrar mini-möbler och miniverktyg

JAN, bor på Koön

JAN HAR HÅLLIT PÅ MED SNICKERI och annat hantverk i hela sitt yrkesverksamma liv. Han har bott med sin fru Ingegerd i lägenheten på Koön i 57 år. De trivs bra i området som de tycker är lugnt och skönt. Fram till 2019 hade de även en gård på Klöverön.

– Det var i verkstan på gården som jag först gjorde en liten miniatyrkåp. Efter det blev det miniatyrskåp och byråer och sen har det bra fortsatt. Det är skoj att hålla på!

EK, BJÖRK OCH MAHOAGNY är de träslag Jan jobbar med mest. Han visar upp ett litet mini-slagbord som han snickrat.

– Farsan och farfar var finsnickare och jag var också snickare förut. Jag gillar att göra saker med snickarglädje! Jag önskar att jag hade en större lokal med verktyg så jag kunde göra större saker också, säger han och visar upp en vacker stol som han snickrat av Klöverek från Klöverön, som står på altanen.

MINIATYRSKÅPEN ÄR UTSÖKTA och gjorda med perfekt precision.

– Jag gör en låda åt gången som jag passar in, sedan gör jag lister och rundstavarna gör jag också själv. När jag håller på med finsnickeri är det bara ren och skär njutning.

Det sitter i detaljerna. När Jan sysslar med finsnickeri mår han som bäst.

» Det finns inga tvivel om hur viktigt det är att fortsätta arbetet med att integrera klimatanpassning i samhället. «

KIMBERLY HUNT

» Jag vill arbeta med hållbar utveckling och kopplingen mellan samhällsfrågor och miljöfrågor. «

LINA FRÆNELL

» Det blir en "win win" där studenterna får tillgång till material och underlag och vi får kvalitativa studier. «

KRISTER LUNDGREN,
förvaltningsstödschef på Förbo

Samarbete med universitetsstudenter

KLIMATARBETE. Under våren gjorde studenterna Lina Frænell och Kimberly Hunt från Miljövetarprogrammet på Linköpings universitet sitt examensarbete tillsammans med Förbo.

En klimatrisk är en risk för de konsekvenser som uppstår av extremväder, till exempel översvämningar och skogsbränder. Syftet med studenternas examensarbete på Förbo var att undersöka vilka klimatrisker som fastighetsbolag behöver förhålla sig till.

– Vi tyckte att det var ett intressant ämne eftersom fastighetsbolag, och övriga samhället, i allt större utsträckning kommer behöva att ta hänsyn till extremväder i takt med klimaförändringarna, säger Lina.

Genom workshop, riskanalyser och intervjuer med Förbo och verksamheter i fastigheterna gjordes en kartläggning av utvalda byggnader i två av Förbos kommuner, Lerum och Härryda.

– Att få möjlighet att genomföra arbetet hos ett riktigt fastighetsbolag gjorde arbetet väldigt lärorikt. Det är också kul att kunna bidra lite till Förbos klimatanpassningsarbete, menar Kimberly.

– Det är inte första gången Förbo stöttar studenter genom att låta dem göra studier och forskningsarbete hos oss, säger Krister Lundgren, förvaltningsstödschef på Förbo.

Tidigare har Förbo bland annat varit samarbetspartner till forskningsprojekt kring

mobilitetslösningar med Chalmers tekniska högskola. Att det blev just miljövetarna från Linköpings universitet den här gången berodde på att Förbo just skulle genomföra en kartläggning av beståndet gällande klimatrisker.

I korthet genomfördes studien genom att Kimberly och Lina besiktigade ett urval av Förbos fastigheter och intervjuade Förboanställda och verksamheter som hyr av Förbo. De berättar:

– Under besiktningarna ville vi se hur sårbara fastigheterna och dess lokaler är för översvämningar och extrem värme. Under intervjuerna ville vi bland annat ta reda på hur Förbo jobbar med klimatanpassning och vilka erfarenheter som finns av extremväder. Vi jämförde det vi hittade med vad forskningen säger om klimatanpassningsarbete i fastighetsbolag.

– Vi är glada över att studenterna har hjälpt oss att få en större bild av de klimatrisker som är mest aktuella för oss, säger Krister. Nu är det upp till oss att ta arbetet vidare och se hur vi kan möta dessa utmaningar på bästa sätt. ■

TEXT Anna Brakander

KLIMATRISKER SOM FASTIGHETSÄGARE BEHÖVER BEAKTA

VÄRME – överhettning på grund av extrem värme.

- **Risker:** För många hårdgjorda ytor. Mörka fasader som drar åt sig värme. Äldre och barn är mer utsatta.
- **Lösningar:** Planteringar och träd som skuggar, markiser och solskydd.

VATTEN – översvämning vid skyfall.

- **Risker:** Dagvattenbrunnar som svämmar över. Mark som lutar mot fasaden. Många asfaltsytor.
- **Lösningar:** Hålla efter och rensa brunnar och avlopp. Gräsmattor tar hand om nederbörd.

SNÖ – ras vid stora snömängder.

- **Risker:** Bärande konstruktioner som inte kan hålla vikten av stora mängder snö.
- **Lösningar:** Se till att bärande konstruktioner är stabila och väl underhållna.

Källa: Uppsats Klimatanpassning i fastighetsbolag 2023 och Förbo.

Schäfertiken Oopzie väntar tålmodigt på att Susanne på Hundägarservice specialsök och Förbovärdarna Tomas och Elliot ska lägga upp taktiken.

TECKEN PÅ VATTENLÄCKA?

Förbovärdarna Tomas och Elliot uppmanar att hyresgäster ska höra av sig om de misstänker en vattenläcka i sitt område. Tecken utomhus kan vara en snöfri fläck under vintern eller att gräset sjunker ned. Hos de hyresgäster som har vattenrör i klädskåpet – kolla gärna så att det ser torrt och fint ut.

Uppdrag: Hitta läckan!

LÖSNINGSORIENTERADE. Alla hundar är inte sällskapshundar, det finns en massa exempel på hur hundar kan användas för att bland annat söka efter människor i nöd, vattenläckor eller narkotika. I somras anlidade Förbo tjänsthunden Oopzie!

Uppdraget för Oopzie och hennes matte Susanne på Hundägarservice specialsök är att hitta en läcka på en fjärrvärmeledning i Förbos område Kyrkängen i Lindome.

Det är ett ganska stort område, byggt 1985.

– Vi vet att det finns en vattenläcka i området, berättar Tomas. Vi har sett att vattenförbrukningen gått upp onormalt mycket och att vattentrycket har sjunkit. Utmaningen nu är att vi vet var alla ledningar går i området, men vi vet inte exakt var läckan finns. Och vi är mitt i ett bostadsområde, det går inte att sätta en grävskopa i marken vid minsta misstanke.

EN FÖRDEL MED ATT använda hund för läcksök är att systemen inte behöver tömmas, därför påverkas hyresgästen i mindre omfattning än vid traditionella metoder. Förbovärdarna Tomas tyckte att det är värt ett försök.

– Ärligt talat började jag bli lite uppgiven, vi märkte att det gick åt en massa vatten och läckan har påverkat värmen hos de boende förra vintern. Det är också en ekonomiskt förlust för Förbo.

Med hjälp av en översiktskarta som visar ledningarna i området går Förbovärdarna genom området och efter hand ringar de in de platser där schäfern markerar. Det är ett detektivarbete.

– Det hunden tränas på är doften av det vatten

HUNDÄGARSERVICE SPECIALSÖK

Vad är det för verksamhet? Susanne har sedan 2021 gjort läcksök på fjärrvärme- och dricks-vattenledningar åt kommuner, energibolag och bostadsbolag.

Vilken hund kan bli sökhund? En hund som är störningstål och inte bryr sig om vad andra gör.

Hur går det till? Hunden tränas från att den är valp. Vid arbetet används olika belöningar, som godis eller leksak. Det är bra med variation för att hålla hundens motivation uppe.

som finns i ledningarna, berättar Susanne. Fjärrvärmevatten har en speciell doft.

ATT ARBETA MED DJUR kräver lite anpassningar. Några förbipasserande får vänta med att gå förbi för att inte störa sökhunden, och när en annan hund skäller får Förbovärdarna gå bort och prata med hundägaren. Plötsligt markerar Oopzie.

– Hon visar att hon hittat något genom att stå still och "frysa med båda tassarna", beskriver Susanne.

Vid ett tillfälle blir Susanne lite osäker på om hunden markerar för att vara sin matte till lags eller om hon upptäckt något. Hunden återkommer sedan till samma ställe flera gånger.

– Det här bör ni nog kolla upp, rekommenderar Susanne Förbovärdarna.

Till slut ställer en katt till det.

– Nu får vi byta område, nu kommer hon bara att söka efter katten här! ■

TEXT Anna Brakander FOTO Markus Andersson

Resultatet

Läcksöket gjordes i juni i år. När FörboBladet tar kontakt med Tomas igen berättar han att ett par av de markeringar hunden gjorde stämde och att de nu håller på att laga dessa läckor. Han menar att hunden var till stor hjälp för att lokalisera läckorna och kan tänka sig att använda läcksök med hund vid behov även i framtiden.

Var klimatsmart och spara energi

Det finns många enkla sätt att spara på energi och resurser, flera av dessa gör också att inomhusklimatet blir bättre. Här kommer några tips från vår drifteningenjör Robert på vad du kan göra i ditt boende.

KÖKET

- **Frys och kyl.** Frosta av och ställ in frysen på -18° och kyl på 3-5°. Tina maten i kylen. Dammsug bakom skåpen.
- **Spis och ugn.** Använd kastruller i samma storlek som plattan. Koka upp vatten i vattenkokaren när du ska koka potatis och koka med lock. Stäng av plattan innan maten är klar och koka på eftervärmen – samma sak gäller för ugnen.
- **Mikron.** Använd den istället för spisen vid uppvärmning av mat.
- **Kaffebruggaren.** Stäng av – håll upp i termos.
- **Disk.** Använd eco-programmet på diskmaskinen. Håll upp vatten i diskhon när du handdiskar istället för att diska under rinnande vatten.

BADRUM OCH TVÄTT

- **Spara vatten.** Duscha snabbt, undvik bad. Anmål droppande kranar och läckande toaletter. Stäng av vattnet när du borstar tänderna.
- **Tvättmaskin.** Tvätta i 40° istället för 60° och fyll maskinen.

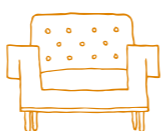
BELYSNING OCH ELEKTRONIK

- **Lampor.** Byt till LED-lampor. Släck i rum du inte är.
- **Laddare.** Koppla ur efter att du laddat klart.
- **Elektronik.** Stäng av datorer.

INOMHUSKLIMAT

Så fort det blir kallt ute sätts värmen automatiskt på i husen. Ju kallare det blir, desto varmare vatten skickas ut till elementen. Temperaturen ska ligga runt 20-21 grader i lägenheten. Om du tycker att det är kallt, kontrollera att elementen är på och mät inomhustemperaturen. Det gör du bäst genom att sätta en termometer på en av innerväggarna som du läser av under en dag eller två. Lägg inte termometern i fönstret, det kan ge ett missvisande resultat.

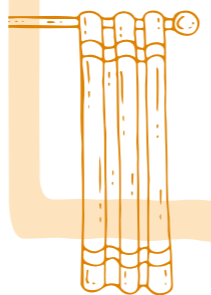
3 SAKER DU SOM HYRESGÄST KAN GÖRA SJÄLV

Möblera värmeeffektivt. Ställ inga stora möbler framför radiatorer (soffor och hyllor som placeras framför elementet hindrar värmen från att sprida sig i rummet).

Vädra snabbt och låt inte fönster stå på glänt.

Dra för gardiner och persienner på natten så håller du kylan ute och bevarar värmen inne.

LARS-PETER BJERTHIN,
tidigare områdeschef i Lerum

» Nu tackar jag för mig efter över 30 år på Förbo! Jag kommer att minnas alla trevliga möten med hyresgäster och kollegor. «

Vi på Förbo tackar Lars-Peter för tiden hos oss och önskar honom lycka till i framtiden!

NU KAN DU BESTÄLLA TILLVAL IGEN!

Förhandlingen med Hyresgästföreningen kring nya priser för Personliga hem är nu klar. Det innebär att det nu går att beställa tillval igen, med undantag från duschvägg/kabin och dörrlås med tillbehör.

Så här gör du: Tillvalen beställer du som vanligt genom att besöka Öppet hus eller boka en tid med din Förbovärd. Mer om tillvalen inom Personliga hem hittar du på forbo.se

PERSONLIGA HEM

ALLT PÅ SAMMA STÄLLE

NYHET 2023 Under hösten flyttar Förbos uthyrningssystem in under Mina sidor. Då hittar du alla funktioner som rör ditt boende på samma ställe, och kan även söka parkering, förråd och lägenhet samt se dina köpoäng.

Tänk på att... I slutet av oktober kommer du att behöva uppdatera dina sökbevakningar, till exempel om det är specifika områden eller lägenhetsstorlekar du är intresserad av. Mer information kommer.

Här syns ett axplock av allt som är på gång i våra bostadsområden. Via Mina sidor skickar vi ut aktuell information till dig om vad som händer i ditt område. **Gå in via forbo.se/minasidor.**

LERUM

MÅLNINGSARBETE KLART

Alla hus har målats om på Kullgårdsvägen i Lerum.

HÄRRYDA

BYTT TILL NYTT

På Hindås stationsväg har vi satt nya räcken, trappor och skärmväggar i trä.

MÖLNDAL

EFTER RENOVERINGEN

Nu är vi klara med renoveringen av det första huset i Lindome centrum, Dotegården 5-6. Vi är nöjda med resultatet och hyresgästerna stortrivs i sina nyrenoverade lägenheter!

KUNGÄLV

GRÖNYTOR I SAMARBETE

På Hamngatan, Marstrand, har Förbo tillsammans med hyresgästerna fixat nya planteringar. Hyresgästerna fick själva välja vilka växter de ville ha och var de skulle placeras.

mitt område

BOTIPSET

MIKA,
förbovärd i Härryda

» Läs gärna igenom maskinens manual för att se hur den tas om hand på bästa sätt. Har du inte kvar manualen så sök på produktnamnet på nätet. «

Ta hand om tvättmaskin och torktumlare

Genom att hålla vitvarorna i badrummet rena minskar du krängel och risk för att maskinerna går sönder i förtid. Här kommer några hållbara tips för din tvättmaskin och torktumlare.

RENT OCH LUKTFRITT

- Töm filtret i torktumlaren från ludd efter varje körning för att undvika brandrisk.
- Töm silen, skruva ur filtret och diska rent.
- För att få bort dålig lukt – kör en 90°-tvätt någon gång i kvartalet och gör rent kondensorn på tumlare/kombimaskin, tvättmedelsfack och bälg (gummitätningen i luckan).

HÅLLBART

- **Töm fickor** innan du lägger in kläder i maskinen.
- **Använd tvättpåse** till bh:ar och kläder med lösa detaljer.

- **Kör fulla maskiner** – sparar energi och vatten.
- **Överdosera inte tvättmedel.** Risken för svartmögel ökar, maskinen blir smutsig och kan gå sönder.
- **Undvik sköljmedel** – det är varken bra för miljön eller de flesta kläder.
- **40° räcker** för att få tvätten ren. Endast underkläder och handdukar bör tvättas i högre temperatur.
- **Kolla viktkapaciteten för torktumlaren.** En pil markerar hur mycket tvätt du kan fylla upp med, fyller du i mer kan maskinen överhettas och gå sönder.

"Slow flowers" – en hållbar trend

BLOMSTERGLÄDJE. Du har kanske hört talas om "slow food" som uppstod som en motkraft till snabbmat? Nu finns samma fenomen inom snittblommor. Och rörelsen växer, snabbt!

TORKAD TREND

Många blommor kan torkas och användas under vinterhalvåret. Boll- och pompon-dahliaer kan torkas i sand till exempel. Rispo och jätteeternell funkar bra att torka.

Vi träffar floristen och trädgårdsmästaren Viola, som delar med sig av sin passion för närodlade blommor och hållbara metoder till Förbobladdets läsare.

Varför ska vi inte köpa samma sorter året om?

– Att man aldrig blir fullärd, jag gillar att klura ut lösningar. Se hur man kan odla och göra buketter och arrangemang bättre och på ett mer hållbart sätt. Jag tycker också om att undervisa och se "ringar på vattnet", vad eleverna gör efter utbildningen Slow flowers. Några har blivit blomsterbönder till exempel. Det är roligt att närodlade blommor har fått ett stort genomslag och det finns stor efterfrågan. Jag skulle säga att hela blomstersverige arrangerar blommor på nytt sätt jämfört med för några år sedan!

Varför ska vi inte köpa samma sorter året om?

– Sortimentet i en blomsterbutik varierar över säsong men det ligger hela tiden före den svenska säsongen – vilket leder till att vi tröttnar på tulpaner innan de ens börjat

blomma i Sverige! Förutom den uppenbara miljöpåverkan med långa transporter har blomsterbranschen problem med ursprungsmärkning. Blommor körs över hela världen, packas om flera gånger och det blir svårt för både slutkonsumenten och butiken att veta var och hur blomman växt. Det är bra att blomsteraffärerna tar in mer närodlad och att kunderna frågar efter det! Det behöver bli enklare för butikerna att handla direkt av odlarna och välja växter efter säsong, årstid och väder. De kan inte ha samma utbud året om. På höst och vinter köps mycket kransgrönt från Danmark till exempel. Det skulle vi kunna odla själva i Sverige. På vintern kan vi erbjuda mer vintergrönt och torkat i blomaffärerna.

Hur ska den som vill ha blommande buketter tänka?

– Följ säsongen! Det innebär mer torkat på vintern, lökar och blommande kvistar på våren, perenner och buskar på försommaren och annueller (ettåringar) under hög- och sensommar. Och senblommande perenner på hösten. Öppna ögonen för vad en snittblomma är och hur den ser ut! ■

VIOLA – INSPIRATÖR

Gör: Florist och trädgårdsmästare på Gunnebo slott sedan 2011. Kursledare på utbildningen Slow Flowers.

barablomster
 gunneboslott

Sätt fix undertill för att blomsterfakiren ska fästa i underlaget eller vasen. Fix är en vattentät återanvändningsbar häftmassa.

HÖSTSALONG PÅ GUNNEBO SLOTT 14–29 oktober

För femte året i rad välkomnas besökare till slottet för att njuta av överdådiga installationer och blomsterarrangemang av torkat växtmaterial. Pris: 175 kronor.

VAD ÄR SLOW FLOWERS?

Slow flower-rörelsen härstammar från USA. I korthet handlar det om att välja lokalt odlade blommor i säsong, i stället för snittblommor som besprutats och transporterats lång väg. Sedan 2019 har Viola och många andra jobbat för att den ska få genomslag i Sverige och idag finns en ny väg av snittblomsodlare och branschföreningen Snittblomsodlare i Sverige.

Viola tipsar om vårlökar!

HÅLLBARA TEKNIKER FÖR BLOMSTERARRANGEMANG

Undvik oasis! Det är ett plastmaterial som bara går att använda en gång och sprider mikroplaster. Ett tips är att investera i en blomsterfakir, den får några få stjälkar att se effektfulla ut. Andra tekniker för att hålla stjälkar på plats är hönsnät och tejp.

”
Tänk på att jobba med kontraster för att få ett harmoniskt uttryck i dina buketter. Lek och ha kul!

ODLA I OKTOBER

Detta passar att odla i krukor som står utomhus under vintern: tulpaner, narcisser, pärlhyacint och kungsängsilja.

- Sätt småkrukor med småiris och krokus, och ta in i januari för tidig blomning.
- Gör en löklasagne (sök på nätet!) med flera sorter eller många lökar av samma sort i varje kruka.
- Blanda blomjorden med sand, och vattna bara vid plantering, sedan behövs inget vatten förrän krukorna kommer in i värmen.
- Har du en rabatt så gräv ned lökarna när de blommat över så kan de komma tillbaka.
- Välj gärna ekologiska lökar, annars kan gifter sprida sig till pollinatörer.

STEG FÖR STEG – SÅ GÖR DU ETT HÖSTARRANGEMANG

Växterna på bilden: Jätteeternell, silverpenningar, perukbuske, jungfrun i det gröna, kardvädd och blomstermöröt

1. Du behöver: Snittkniv, blomstersax, blomsterfakir, ditt blomstermaterial.

2. Hårda stjälkar behöver snedklippas för att fästa.

3. Börja med att sätta några stabila blommor i mittendelen av fakiren, mellan eller på taggarna.

4. Smala stjälkar kan vara svåra att fästa, kila in dem mellan stabilare stjälkar för stöd. Fortsätt att bygga på formen.

Tack! Hyresgästerna visar vägen framåt

KUNDUNDERSÖKNINGEN. Nu har vi fått in resultat från årets undersökning. Dina svar ger oss en hänvisning om vad vi på Förbo ska fokusera på framöver. Allt för att din upplevelse som hyresgäst ska bli så bra som möjligt.

Det är jättekul att fler vill vara med och förbättra sitt boende och bostadsområde! I årets kundundersökning ökar tyvärr inte kundnöjdheten som vi hade önskat. Därför känns det ännu viktigare att ta till oss av svaren och se var vi kan göra mest skillnad. Här är några av de saker vi kan utläsa från svarsresultatet:

+ Enklare kontakt med rätt person.

Allt fler tycker att det är lättare att komma i kontakt med oss och att få tag på rätt person som kan ge de svar som behövs. Det är roligt att se att vår satsning där våra Förbovärdar svarar i telefon en del av dagen har fått effekt. Särskilt med tanke på att detta var ett önskemål från många hyresgäster.

+ Bra bemötande.

Vi får fortsatt höga betyg när det kommer till bemötandet i kontakt med oss – hela 9 av 10 är nöjda! Ett betyg vi är riktigt stolta över och såklart jobbar för att behålla. Även frågan om återkoppling inom rimlig tid går framåt. Detta har vi lagt stort arbete på för att förbättra.

NÅGRA RÖSTER FRÅN VÅRA HYRESGÄSTER:

» Mina önskemål har blivit lyssnade på: att jag blir återkopplad till via mejl eftersom jag inte kan svara i telefon när jag jobbar. «

» Har inte bott här i lägenheten så länge än, men hittills har jag trivts väldigt bra. Kundtjänst har även varit mycket behjälplig i alla mina frågor. «

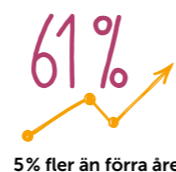
» Det är svårt att följa ett serviceärende, jag behöver hålla koll på ärendenumret för att veta vad det gäller. «

TACK OCH GRATTTIS!

Bland alla som svarade på kundundersökningen i april vann fem personer en picknickpläd och ett sällskapsspel. Vinnarna är meddelade och har tagit emot sina vinster.

Svarsfrekvensen på årets undersökning

– Önskar mer information.

En fråga vi backar på är hur välinformerad man känner sig som hyresgäst kring vad som händer i ens hus och bostadsområde. Vår ambition är att arbeta proaktivt med information och att du alltid ska känna till vad som händer där du bor. Samtidigt vet vi att det inte fungerar fullt ut i alla våra bostadsområden. Vi kommer lägga kraft på att stärka oss på den punkten för att säkerställa att viktig information går ut i tid till alla som berörs.

– Tydligare förväntningar.

Vi behöver bli mycket tydligare med vad du som hyresgäst kan förvänta dig när du meddelat oss om att något behöver åtgärdas hemma. Detta gäller oavsett om det är vi eller en av våra entreprenörer som utför arbetet. Tydlighet är ett värdeord på Förbo och vi vill inte att du ska känna osäkerhet om hur det går i ditt ärende. ■

» Under hösten samlar vi personalen och analyserar resultatet. Sedan tar vi fram de åtgärder som vi tror har störst effekt för att du ska känna dig mer nöjd med ditt boende. Vilka detta blir återkommer vi med. «

FREDRIK KRISTENSON
Kundstrateg på Förbo

säseng höst

INTERVJU

Hej svampkonsulent!

DAN VAN GINHOVEN

Svampkonsulent som hållit i kurs och gjort svampkursationer. Driver sedan tio år tillbaka Svampskolan på Facebook.

Berätta, vad är det som är så spännande med svamp?

– Från början var jag intresserad av matsvampar och att laga god mat. Nu tycker jag också att det är spännande att hitta nya sorter och att lära mig mer. Till exempel som när jag hittade en perfekt rutbläcksvamp under en resa i en kalkrik bokskog i Ungern – det gjorde hela resan! Eller att upptäcka att i Oregon växer världens äldsta och största organism. Det är en honungsskivling som dna-analyserats. Det är samma "svampindivid" som sträcker sig över nio kvadratkilometer och är gissningsvis 2400 år gammal!

Varför startade du en svampskola?

– Jag var själv inne i svampgrupper på Facebook, antingen var det ett ständigt flöde av kantareller och Karl-Johan, eller nördiga grupper med konstiga svampar. Det fanns inget bra alternativ som hade fokus på ätliga svampar.

Några tips innan man ger sig ut?

– 10–14 dagar efter ett rejält regnväder kan det vara läge att leta efter svamp. Det kan vara bra att känna till att svampar ofta samarbetar med träd. Björksopp växer bara vid björkar men kantarellen växer vid många olika träd.

f Svampskolan

Guld från skog och mark

SKAFFERIARBETE. Nu är det hög tid att ta hand om skörden, oavsett om den kommer från den egna täppan, frysdiskens eller skogen.

SKÖRDETIDER

Flera sätt att ta hand om skörden

Det finns massor av sätt att ta hand om bär, grönsaker och svamp. Det här passar särskilt bra att...

- ...sylta – Blåbär, ingefära, kantareller
- ...safta – Hallon, vinbär, björnbär
- ...syra – Morot, kinakål, rödkål
- ...pickla – Rödlök, gurka, zucchini

SVAMPORDLISTA

Känner du till orden?

Mycel = svampars nätverk av trådar som växer under jord.

Hyfer = en enskild tråd i det nätverk som utgör mycelet.

Mykorrhiza = sammankoppling mellan trädrot och svampmycel.

Symbios = när två organismer lever ihop och drar fördel av varandra.

Hymenium = där sporer bildas på skivor, rör, taggar med mera.

Boktips!

STORA BOKEN OM FERMENTERING

Fermentering är matlagning med hjälp av goda mikroorganismer som kan ha positiva effekter på vår hälsa. Fakta och 75 recept med jäst, mögel och bakterier. **Författare:** Jenny Neikell

VIKTIGT RÅD FRÅN DAN:

Plocka bara svamp som du är 100 % säker på är ätlig!

”
Med undantag för några få år har någon från vår släkt alltid bott här!

EIVOR, hyresgäst i Tollered

Leva livet i Tollered

VÄLBEVARAT. Förbo har nybyggda hus, och andra som är snart 200 år gamla. I Tollered möter vi Eivor som bodde i "Stora Byggningen" som barn. Idag nästan 80 år senare bor hon här igen!

Eivor berättar om hur det var att växa upp i Tollered och tack vare den välbevarade bruksmiljön är det lätt att föreställa sig livet förr, även om en hel del förändrats.

– Jag tänker på fabriksklockan som dingdongade bestämda tider. Fem i sju då arbetarna skulle gå till fabriken, sedan klockan nio då det var frukostrast. Klockan fem hördes klockan igen, då var arbetsdagen slut.

HON FLYTTADE TILL TOLLERED när hennes pappa fick jobb som kassör på Nääs fabriker, som på den tiden var ett spinneri. Den tidigare kassören hade bott i en lägenhet i Stora Byggningen.

– Det var så på den tiden, att en bostad kunde följa med jobbet. Vi bodde i en trerummare med pigkammare. Först bara på våning ett, eftersom den tidigare hyresgästen hade kvar möbler på övervåningen. Men så småningom fick vi flytta in där också, då hade jag och min bror våra rum där. Det gick en trappa upp till vinden också, där kunde vi leka.

FLYTTLASSET FÖR EIVOR och hennes familj gick i oktober 1941 när hon var sju år. Huset innehöll då tre tjänstemannabostäder. Huset byggdes som privatbostad åt Johan Theodor Berg, fabrikkören på Nääs fabriker.

– Rummen var rymliga, minns Eivor. Vårt

tidigare matsalsbord såg så litet ut i de stora rummen. Pappa köpte ett stort matsalsbord av den tidigare vd:n för tio kronor. Nu står det i hemslojdens lokaler, vi skänkte det dit.

Eivor berättar om hur det var när hon var barn:

– Det bodde inte så många barn inne i samhället. Många bodde i torpen runtomkring och alla hade föräldrar som jobbade på fabriken. På rasterna i skolan brukade vi hoppa rep, hoppa hage och hysta boll. Sedan lekte vi mycket i skogen. Strax ovanför huset

DEM BOR HÄR?

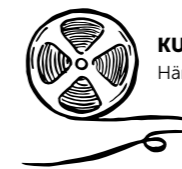
Namn: Eivor
Familj: Barn, barnbarn och barnbarnsbarn
Gör: Pensionär sedan flera år. Aktiv i Hemslojdsföreningen.

Fotominnen

Eivor visar bilder på sig själv som barn och utsikten från Stora Byggningen som hennes pappa tog 1952.

–Pappa tog så många kort! En del är sig likt. Jag önskar att spirehåken kom tillbaka och staketet som är där nu passar inte byggnaden, säger Eivor.

KURIOSA. Filmen Tuppen med Magnus Härenstam är inspelad i Tollered!

låg en backe och en äppelodling. När det var dags att skörda tog mamma med sig en mangelkorg som vi fyllde.

Det fanns ett stall i närheten och med häst och vagn kördes ved och mjölk till mjölkbordet, där de boende ställde ut sin flaska och fick den utbyt看t. Eivor tycker att Tollered var en bra plats att växa upp på. Eivors mamma och pappa bodde i det gula huset i nästan 50 år innan det renoverades och gjordes om till flera mindre lägenheter. Då flyttade hennes svärmor in.

– Med undantag för några få år har någon från vår släkt alltid bott här! Jag och min man Karl-Erik fick en lägenhet här 2005, efter att ha bott i hus lite längre upp i Tollered.

IDAG BOR HON SJÄLV I TVÅ RUM och kök på nedervåningen, på motsatt gavel från när hon var barn. Från vardagsrumsfönstret ser hon fortfarande Gamla kontoret, ungefär som för ungefär 80 år sedan.

– Då kände jag ju nästan alla i Tollered, men idag har många nya flyttat in.

Eivor har varit engagerad i föreningslivet i Tollered via Skallsjö-Nääs Hemslojdsförening. – Förr höll lärare från Nääs Slöjdseminarium i hantverkskurser i Tollered. De som bodde här kunde lära sig snickra eller väva. Jag minns att mamma satte upp sin vävstol i den gamla pigkammaren.

Idag äger föreningen en del av byggnaderna Flygeln och Gamla kontoret. Än idag finns

vävstolar att hyra, äldre gymnastik, yoga med mera. Här finns också Tollered Scoutkår och Röda Korset och en biograf. Med sina 24 platser är den Sveriges minsta biograf.

VI TAR EN PROMENAD längs Volrath Berghs väg förbi skolan, som idag är privatbostad.

– Pappa jobbade i Nya kontoret som låg mitt emot, han kunde se mig när jag lekte på skolgården. Mamma var hemma, det var ofta så på den tiden. Vi bodde så nära att jag kunde gå hem på frukostrasten och dricka varm choklad och äta smörgås.

Buss 533 dånar förbi oss och Eivor konstaterar:

– Ja, här gick ju istället häst och vagn när jag var liten. ■

TEXT Anna Brakander
FOTO Markus Andersson

Nutid

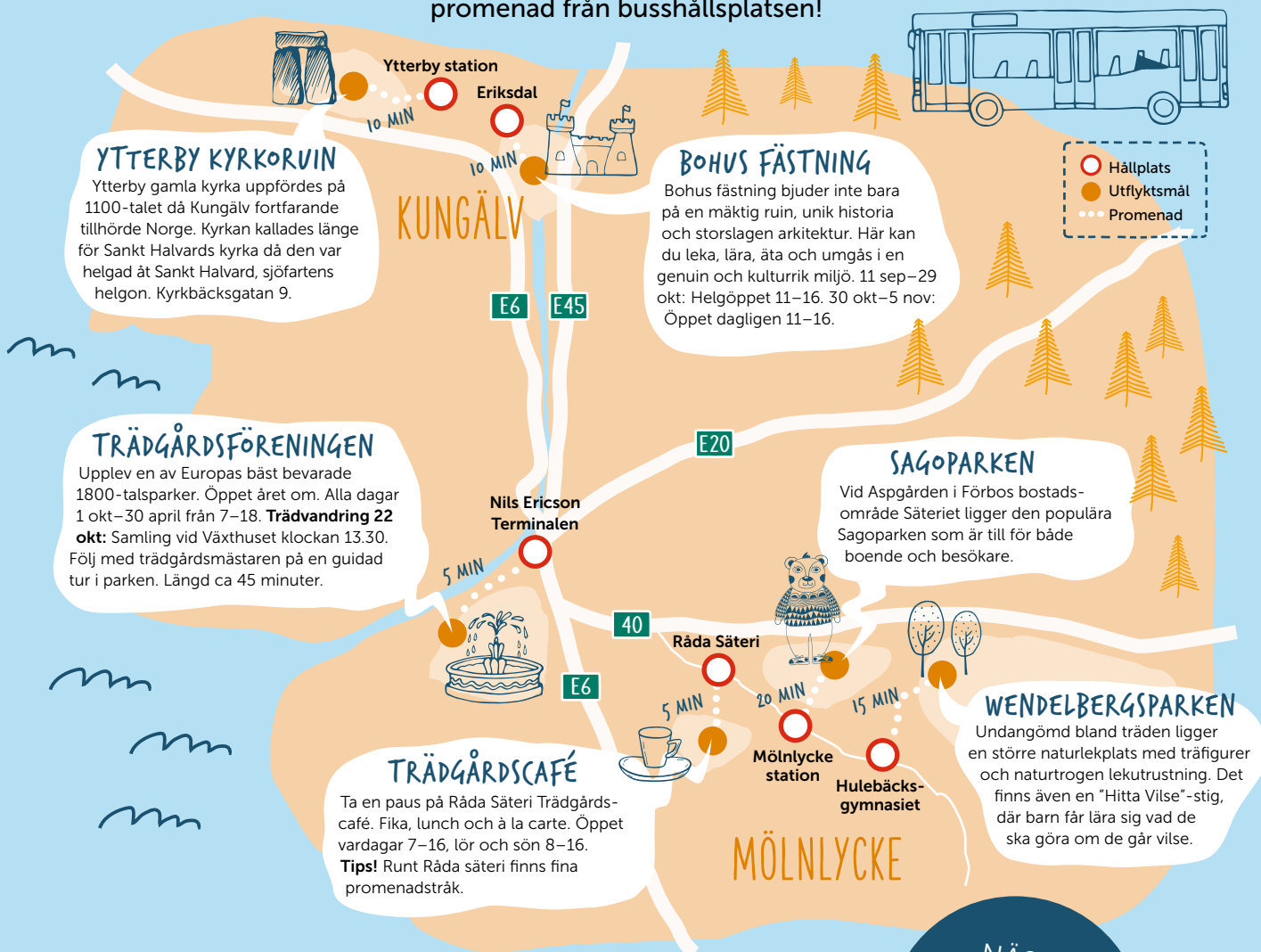
Dåtid

VOLRATH BERGS VÄG 10

Stora Byggningen är ett vackert gammalt trähus som uppfördes år 1835–36 åt bolagets disponent J.T. Berg och renoverades under 1990-talet. Byggnaden är den första disponentbostaden och markerar Tollered centrum. Trots senare års invändiga ombyggnader tillmäts byggnaden ett högt kulturhistoriskt värde. I huset finns 10 lägenheter i varierade storlekar.

Ytterby – Mölnlycke tur och retur!

Nu gäller Västtrafiks nya zonindelning som innebär att det blir billigare för många i Kungälv och Mölnlycke att resa. Därför vill vi tipsa om några utflykter en kort promenad från busshållplatsen!

*För mer information om zonindelningen och vilka hållplatser det gäller, se vasttrafik.se.

NÄSTA
NUMMER
KOMMER I
december

KONTAKTA OSS – VI FINNS HÄR FÖR DIG!

RING OSS PÅ 031-746 50 00

Samma nummer dygnet runt. Mellan 7.45–9.15 finns möjlighet att en av våra Förbovärdar besvarar ditt samtal.

NYHET!

SERVICEANMÄLAN

Gör din serviceanmälan dygnet runt på Mina sidor via forbo.se

TRÄFFA OSS

Tidsbokning

Prata med oss när det passar dig bäst! Ring och boka tid med din Förbovärd.

Öppet hus på Förbokontoren

Tis 9.30–10.30

Tors 15.00–18.00

DITT FÖRBOOKONTOR

Mölnlycke, Landvetter, Hindås, Hällingsjö och Rävlanda
Badhusgatan 2B, 435 30 Mölnlycke, harryda@foerbo.se

Balltorp, Lindome och Källered

Gamla Riksvägen 48B, 428 32 Källered, molndal@foerbo.se

Lerum, Stenkullen, Gråbo, Floda, Tollered och Sjövik

Hällebergsvägen 1, 443 60 Stenkullen, lerum@foerbo.se

Kungälv, Ytterby, Kärna, Kareby och Marstrand

Skolvägen 5, 442 50 Ytterby, kungalv@foerbo.se